

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/57/2017
Identifikačné číslo spisu: 2515010154
Dátum vydania rozhodnutia: 07.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Šimonová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2515010154.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Aleny Šiškovej a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 07. februára 2018 v Bratislave, v trestnej veci obvinenej M. U., pre zločin lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20, § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona, o dovolaní obvinenej M. U. podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo 04. februára 2016, sp. zn. 5To/1/2016, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie obvinenej M. U. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Piešťany z 09. decembra 2015, sp. zn. 2T/38/2015, bola obvinená M. U. spolu s N. U. uznaná vinnou zo spáchania zločinu lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20, § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e/ Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

po predchádzajúcej vzájomnej dohode dňa 25. februára 2015 v čase okolo 11.00 hod. v obci D. na F. ulici pri Kultúrnom dome zozadu dobehli v tom čase na bicykli jazdiacu P. X., nar. XX. Y. XXXX, svojimi telami jej zabránili v ďalšej jazde, pričom jedna z nich ju sotila do hrude, v dôsledku čoho P. X. spadla na koleno, následne sa obe obvinené na ňu natlačili a z ľavého bočného vrecka pleteného svetra jej odcudzili hnedú peňaženku s hotovosťou 150,- Eur, čím poškodenej P. X., bytom D., ul. N. č. XXX/XX spôsobili škodu vo výške 150,- Eur.

Za to jej bol podľa 188 ods. 2 Trestného zákona za použitia § 38 ods. 5 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody v trvaní 9 (deväť) rokov a 6 (šesť) mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Trestného zákona bola pre výkon trestu zaradená do ústavu so stredným stupňom stráženia.

Voči rozsudku okresného súdu podali obvinené M. U. spolu s N. U. v zákonnej lehote odvolanie. Krajský súd v Trnave, rozhodujúci o odvolaní oboch obvinených uznesením zo 04. februára 2016, sp. zn. 5To/1/2016, postupom podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvinenej M. U. a obvinenej N. U.

ako nedôvodné zamietol.

Proti uzneseniu súdu druhého stupňa podala prostredníctvom obhajcu obvinená M. U. dovolanie, a to z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. b/, c/ a i/ Trestného poriadku.

Dovoláním napáda všetky výroky uznesenia Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/1/2016, zo 04. februára 2016, ako aj všetky výroky rozsudku Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 2T/38/2015, z 09. decembra 2015.

V súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku obvinená uvádza, že podľa Rozvrhu práce Okresného súdu Piešťany pre rok 2015 bola vec pridelená do senátu JUDr. Beáty Javorkovej, pričom z dôvodu odchodu zákonnej sudkyne na súd vyššieho stupňa bola vec pridelená v zmysle pravidla 17: Ak bol zákonný sudca (JUDr. Beáta Javorková), ktorému bola vec pridelená, z konania a rozhodovania vo veci vylúčený, vec mala byť pridelená náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti SR - generátora elektronickej podateľne, medzi ostatných sudcov trestného úseku a to medzi sudcov, ktorí majú spustený nápad v príslušnej agende. Ak by vylúčením sudcu, či sudcov, nebolo možné vec prideliť inému sudcovi príslušného registra náhodným výberom, vykoná sa náhodné pridelenie medzi ostatných sudcov trestného úseku.

Z rozvrhu práce Okresného súdu Piešťany na rok 2015 zo zabezpečenia poradia nápadu v časti II. „Súdny výkon“ vyplýva, že len pri dvoch sudcoch bol v danom čase v registri „T“ resp. v registroch „T“, „Pp“, „Nt“, „Td“, „Tcud“ spustený nápad a to sudkyňi JUDr. Pavlíne Krajčírovej - podľa poradia nápadu každá prvá a druhá vec, JUDr. Beáte Javorkovej - podľa poradia nápadu každá tretia a štvrtá vec. Hoci v čase nápadu veci 2T/38/2015 pôsobili na Okresnom súde Piešťany päť sudcov v trestnom oddelení „T“, z nich tri oddelenia : „8T“, „14T“ a „15T“ mali pomer pridelovaných vecí „0“ (slovom: „nula“). Z určenia senátov, samosudcov a súdnych úradníkov, poverených vybavovaním jednotlivých druhov súdnej agendy v čase nápadu vecí pod sp. zn. 2T/38/2015 vyplýva, že v trestnoprávnom oddelení boli určené dva senáty a to „1T“ a „2T“. Iné trestné senáty reálne neboli vytvorené a nebol im ani spustený nápad v agende „T“.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku obvinená úvodom uvádza, že čo sa týka samotného postupu prvostupňového súdu, ako i jeho rozhodnutia a najmä odôvodnenia rozsudku, je toho názoru, že u oboch obvinených (pozn.: tak u M. U., ako aj N. U.) bolo porušené právo na spravodlivé súdne konanie, právo na obhajobu a rovnosť zbraní. Obvinená nebola riadne poučená o svojich právach, najmä podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku. Poskytnutie plnej možnosti na ich uplatnenie sa tak nenaplnilo. Na hlavnom pojednávaní 19. augusta 2015 bola okrem iného poučená len podľa § 34 ods. 2 a 5 Trestného poriadku. V tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že ak po podaní obžaloby podá obvinený (čo sa stalo 17. júla 2015) návrh na vykonanie dôkazov pred začatím konania na súde prvého stupňa, súd je povinný takýto návrh bez meškania doručiť prokurátorovi a poškodenému, čo sa nestalo. V danom prípade teda došlo zo strany obhajoby k podaniu relevantného návrhu na vykonanie dokazovania, ktorý bol súdom bezdôvodne ignorovaný v rozpore s § 168 ods. 1 Trestného poriadku. Uvedený postup zakladá podstatné porušenie práva na obhajobu, keďže súd vykonával dokazovanie jednostranne v neprospech obvinenej. V danom prípade tak došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti konania a rovnosti sporových strán.

Zrejme v súvislosti s obsahom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku poukazuje obvinená prostredníctvom obhajcu v nasledujúcom texte dovolania predovšetkým na skutočnosť, že zo strany obhajoby bolo navrhované prehranie zabezpečeného obrazového záznamu, pričom tento návrh bol zamietnutý napriek tomu, že záznam bol riadne zažurnalizovaný a tvorí súčasť trestného spisu. Uvedený dôkaz obhajoba navrhovala vykonať za účelom potvrdenia obhajobných tvrdení obvinenej, keďže týmto dôkazom by došlo k vyvráteniu výpovedí svedkov a len jeho celé prehratie by mohlo dosiahnuť toto vyvrátenie. Až na základe prehratého celého videozáznamu si mohol súd vytvoriť úplnú a nespochybniteľnú predstavu o priebehu skutku a rozhodnúť tak správne o vine,

resp. nevinných obvinených. V danom kontexte navyše poukazuje na skutočnosť, že prvostupňový súd nielenže vykonával dokazovanie tendenčne v neprospech obvinených, ale navyše nesprávne právne posúdil vykonané dokazovanie, keď dospel k záveru, že obvinené (pozn.: aj obvinená M. U.) sa dopustili trestného činu lúpeže. Uvedený záver je v rozpore s vykonaným dokazovaním. V konaní pred súdom nebolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že na poškodenej bolo použité násilie, resp. že bola použitá hrozba násillia. Nikto na nikom nepoužil fyzickú silu, resp. jej hrozbu k zamedzeniu očakávaného odporu, keďže žiaden odpor nemusel byť použitý. Nedošlo k ničomu, ani len k hrozbe. Subjektívne pocity nevidiacich, nepočujúcich alebo neprítomných svedkov sú irelevantné. Taktiež v tejto súvislosti poukazuje na záver prvostupňového súdu, podľa ktorého konanie obvinených vyplývalo z predchádzajúcej vzájomnej dohody, pričom tento nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. V prípade obvinených (teda aj obvinenej M. U.) ide o osoby, ktoré neboli v minulosti odsúdené za zločin lúpeže a zo žiadneho dôkazu nevyplývalo, že by sa na spáchaní zločinu dohodli. Navyše, z vykonaného dokazovania (výpovede svedkov a poškodenej) vyplývalo, že poškodená mala byť sotená len jednou z obvinených, pričom súd sa nepokúsil o ustálenie skutočnosti, ktorá z nich mala poškodenú sotiť. Obvinená je toho názoru, že zo strany obvinenej N. U. nebolo v konaní pred súdom, ako ani v prípravnom konaní preukázané použitie násillia, resp. hrozby násillia voči poškodenej. Navyše uvádza, že obvinené sa ani nemohli dohodnúť na použití násillia voči poškodenej, keďže z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by po tom, ako poškodenú spozorovali, sa medzičasom aj na niečom medzi sebou dohadovali. Z uvedeného je preto jednoznačné, že ak aj došlo k nejakému soteniu jednou z obvinených do poškodenej, tak toto konanie malo byť súdom považované za exces (teda vybočenie z dohodnutého správania) a ustáliť osobu, ktorá sa tohto konania dopustila. Prvostupňový súd však v tomto smere nevykonal žiadne dokazovanie a bez opodstatnenia dospel k záveru, že celé konanie oboch obvinených bolo vopred dohodnuté. Konanie obvinených malo byť prítom subsumované nanajvýš pod § 212 ods. 4 Trestného zákona. Rozsudok súdu prvého stupňa nespĺňa ani atribúty ustanovené v § 168 ods. 1 Trestného poriadku a je nedostatočný; nielen z pohľadu § 2 ods. 12 Trestného zákona, ale predchádza mu aj dokazovanie, ktoré nebolo vykonané v rozsahu potrebnom pre jasné a úplné skutkové zistenia. Za vadu rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj uznesenia odvolacieho súdu obvinená rovnako považuje nedostatočné a nepreskúmateľné odôvodnenie týkajúce sa skutkovej vety a v danej súvislosti právnej kvalifikácie skutku, pretože oba súde len okrajovo odkazujú na pojem „násillie“, ktorý je smerodajný, čo sa rozdielu medzi skutkovými podstatami trestných činov lúpeže a krádeže týka. V kontexte s uvedeným súd prvého stupňa uvádza, že toto „násillie“ mal preukázané z rozporných či protichodných výpovedí svedkov a okrem uvedeného poukazoval aj na zapieranie obvinených (teda aj obvinenej) týkajúceho sa ich prítomnosti v D.. Prvostupňový súd, ako aj súd odvolací, sa nesnažili náležite zistiť skutkový stav veci; prvostupňový súd nevykonal obhajobou navrhované dôkazy, a pri vykonaných neodstránil rozpory, nakoľko by musel dospieť k pochybnostiam týkajúcich sa skutkových zistení a tieto a rozhodnutie súdu by museli vyznieť v prospech obvinených (teda aj obvinenej M. U.).

Z týchto dôvodov obvinená žiada, aby Najvyšší súd ako súd dovolací po preskúmaní veci rozhodol tak, že z dôvodu porušenia zákona týkajúceho sa § 371 ods. 1 písm. b/, c/, a i/ Trestného poriadku zruší rozsudok Okresného súdu Piešťany z 09. decembra 2015, sp. zn. 2T/38/2015, v spojitosti s uznesením Krajského súdu v Trnave zo 04. decembra 2016, sp. zn. 5To/1/2016 a vec mu vráti na ďalšie konanie.

K dovolaniu sa vyjadrila aj obvinená N. U. - dcéra obvinenej M. U. (č. l. 684 a nasl. spisu). V celom rozsahu súhlasila s obsahom vyššie uvedeného dovolania obvinenej M. U. i v ňom obsiahnutými dovolacími dôvodmi.

K dovolaniu sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Piešťany. K dôvodom dovolania uviedla, že rozsudok Okresného súdu Piešťany z 09. decembra 2015, sp. zn. 2T/38/2015, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave zo 04. decembra 2016, sp. zn. 5/To/1/2016 je zákonný, vydaný v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného zákona a Trestného poriadku, na základe riadne a zákonne ustáleného skutkového a právneho stavu veci, pričom v ďalšom poukázala na odôvodnenia uvedených rozhodnutí, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožňuje. K argumentácii obvinenej ohľadom prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku uvádza, že dôvodom podania dovolania podľa predmetného ustanovenia nie je porušenie práva obvineného na zákonného sudcu, t.j.

keď vec prejednal a rozhodol iný než rozvrhom práce určený sudca. Takéto porušenie práva možno napadnúť podnetom na ústavný súd v zmysle čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Nezákonné zloženie súdu môže nastať v prípade, ak rozhodoval samosudca napriek tomu, že mal rozhodovať senát, prípadne ak senát rozhodoval v neúplnom zložení, resp. ak rozhodoval prísediaci, ktorému uplynulo funkčné obdobie, na ktoré bol zvolený. Pre úplnosť však dodala, že z potvrdenia na č. l. 233 spisu vyplýva, že predmetná trestná vec bola náhodným výberom pridelená prostredníctvom generátora elektronickej podateľne na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Beáte Javorkovej. Vzhľadom k tomu, že zákonná sudkyňa vzniesla námietku zaujatosti, bola opatrením predsedníčky Okresného súdu Piešťany z 09. júla 2015, sp. zn. 1SprR 2/15-82 v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvinenej M. U.. Zároveň bola vec pridelená prostredníctvom generátora elektronickej podateľne inému sudcovi trestnému úseku náhodným výberom, a to JUDr. Pavlíne Krajčírovej pôsobiacej v senáte 1T.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu zákona normovaného v skutkovej podstate dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku úvodom poznamenala, že obvinená M. U. bola riadne už v prípravnom konaní poučená o svojich právach a poučenie o práve zvoliť si obhajcu sa nachádza v písomnej podobe priamo nad jej podpisom, ktorým potvrdila, že poučeniu porozumela. Vzhľadom k tomu, že obvinená si obhajcu nezvolila a v jej prípade sa jednalo o povinnú obhajobu v zmysle § 37 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku, bola obvinenej opatrením Okresného súdu Piešťany zo 06. marca 2015, sp. zn. Tp 7/2015 ustanovená obhajkyňa JUDr. Daniela Mašánová. Obvinená M. U. si následne 20. marca 2015 zvolila za obhajcu JUDr. Dalibora Kuciaňa.

Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania) je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých vo veci vykonaných dôkazov dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v § 2 ods. 10 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie. Nevykonanie dokazovania v rozsahu predpokladanom obvinenou a hodnotenie dôkazom spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvinenej, nie je možné uplatniť ako dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku; ide totiž o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvinenej, aby boli vykonané dôkazy (zistený skutkový stav) v jej prospech.

Vo vzťahu k obvinenou uplatňovanému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ okresná prokurátorka uvádza, že tento je daný v prípadoch, keď rozhodnutie súdov spočíva v nesprávnom právnom posúdení skutku alebo v inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Prokurátorka okresnej prokuratúry uvádza, že sa v celom rozsahu stotožňuje s právnymi úvahami súdov prvého i druhého stupňa ohľadom právnej kvalifikácie skutku a skutočnosti, že konanie obvinenej nenaplnia znaky skutkovej podstaty prečinu krádeže spolupáchateľstvom podľa § 20, § 212 ods. 2 písm. c/ Trestného zákona, ale znaky zločinu lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 20, § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Trestného zákona. V danom prípade násilie voči poškodenej spočívalo v tom, že obvinené svojimi telami zabránili poškodenej v ďalšej jazde na bicykli, jedna z obvinených do nej sotila, v dôsledku čoho poškodená spadla na koleno, následne sa obe na ňu natlačili a odcudzili jej z ľavého bočného vrecka pleteného svetra hnedú peňaženku. Vzhľadom na vyššie uvedené právne úvahy navrhuje okresná prokurátorka dovolanie obvinenej M. U. odmietnuť s poukazom na § 382 písm. c/ Trestného poriadku, nakoľko nie sú splnené dôvody dovolania v zmysle § 371 Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h/ Trestného poriadku), bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§

374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinená pred podaním dovolania využila svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd na neverejnom zasadnutí podľa § 381 Trestného poriadku zistil, že dovolanie podané obvinenou M. U. nie je dôvodné a preto ho podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku odmietol.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak súd rozhodol v nezákonnom zložení. Nezákonným zložením je v zmysle predmetného ustanovenia napríklad nasledujúci demonštratívny výpočet procesne neprípustných situácií: namiesto senátu rozhodol samosudca, senát rozhodne v neúplnom zložení, alebo ak prísediacemu uplynulo funkčné obdobie. Nezákonným zložením súdu je takisto aj prípad účasti sudcu ma rozhodovaní v senáte, ak je tento sudca zo zákona vylúčený alebo bol z rozhodovania vylúčený.

Nezákonne zloženým súdom sa teda v nadväznosti na vyššie uvedené rozumie súd, ktorý je obsadený v rozpore s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. Okolnosť, či vec prejednal a rozhodol súd v zákonnom zložení (t.j. či bol súd správne obsadený), je povinný súd, konkrétne predseda dotknutého súdu, sledovať z úradnej povinnosti. Nedostatok v zložení súdu je podstatnou vadou konania a dôvodom prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Dôvodom podania dovolania podľa tohto ustanovenia je porušenie práva obvineného na zákonného sudcu, t.j. keď vec prejednal a rozhodol iný než rozvrhom práce súdu určený sudca. Len takéto porušenie práva by bolo možné napadnúť podnetom na ústavný súd v zmysle čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Najvyšší súd považuje v kontexte vyššie citovaných právnych úvah za potrebné uviesť, že predmetná trestná vec obvinenej M. U. bola prostredníctvom generátora elektronickej podateľne náhodne pridelená na rozhodnutie sudkyňi Okresného súdu Piešťany, JUDr. Beáte Javorkovej (č. l. 219 spisu) a bola jej pridelená spisová značka 2T/38/2015. Podaním z 15. júna 2015 vyslovila JUDr. Beáta Javorková svoju zaujatosť v uvedenej trestnej veci a to z dôvodu existencie priateľského vzťahu so Y. H. (rod. X.), pričom JUDr. Beáta Javorková zároveň pozná aj rodičov Y. H.. Poškodená P. X. (t. č. už zomrelá) bola sesternicou otca menovanej Y. H.. JUDr. Beáta Javorková takisto poukázala na skutočnosť, že v trestnej veci vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 2T/101/2014 proti obžalovanému H. X. a spol. už v minulosti bola vylúčená rozhodnutím Krajského súdu v Trnave z úkonov trestného konania práve z dôvodu vzťahu k rodine X., ktorý by mohol vzbudiť pochybnosti o jej nezaujatosti v tejto trestnej veci. Okresný súd Piešťany po obdržaní písomného vyjadrenia všetkých ostatných sudcov okresného súdu k námietke zaujatosti JUDr. Beáty Javorkovej vec predložil na rozhodnutie Krajskému súdu v Trnave, ktorý uznesením z 25. júna 2015, sp. zn. 6Nto/17/2015 rozhodol tak, že podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku vylúčil JUDr. Beátu Javorkovú, sudkyňu Okresného súdu Piešťany z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvinenej M. U. a spol., vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 2T/38/2015 (č. l. 229 spisu). Predsedníčka Okresného súdu Piešťany následne v zmysle vyššie uvedeného uznesenia Krajského súdu v Trnave opatrením z 09. júla 2015, sp. zn. 1SprR/2/15 rozhodla tak, že JUDr. Beátu Javorkovú vylúčila z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej trestnej veci a vec pridelená prostredníctvom generátora elektronickej podateľne inému sudcovi. Poukázala pritom na obsah pravidla 17 Rozvrhu práce Okresného súdu Piešťany na rok 2015, podľa ktorého v prípade, ak je sudca vylúčený vo veci, bude vec pridelená inému sudcovi príslušného registra náhodným výberom prostredníctvom generátora elektronickej podateľne; ak by vylúčením sudcu či sudcov nebolo možné vec pridelit' inému sudcovi príslušnému registra náhodným výberom, vykoná sa náhodné pridelenie medzi ostatných sudcov trestného úseku, resp. sudcov vybavujúcich trestné služby, ak ide o trestnú vec alebo medzi ostatných sudcov civilného úseku, ak ide o inú ako trestnú vec (č. l. 232 spisu). Následne bola vec prostredníctvom generátora elektronickej podateľne pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi Okresného súdu Piešťany JUDr. Pavlíne Krajčírovej (č. l. 233 spisu).

Najvyšší súd je názoru, že uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku predpokladá rozhodnutie súdu v nezákonnom zložení. Obsadenie súdu je v Trestnom poriadku a v

zákoně č. 757/2004 Z. z. vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na toto kritérium nadväzuje zásada pridelovania vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon. Uvedené bez akýchkoľvek pochybností platí aj pri zohľadnení existujúcej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej je zásada zákonného sudcu ústavnou zárukou pre každého, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený výber súdov a sudcov „ad hoc“ (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. októbra 2005, sp. zn. I. ÚS 239/04 alebo uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. októbra 2007, sp. zn. IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu zaručeného v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Základné právo na zákonného sudcu vyplývajúce z čl. 48 ods. 1 ústavy má za cieľ zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je v posudzovanom prípade konkretizované v Trestnom poriadku a v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje i na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 04. júla 2017, sp. zn. III. ÚS 459/2017, podľa ktorého „s ohľadom na podstatu základného práva na zákonného sudcu nie je v konkrétnej veci nevyhnutne rozhodujúce, aký senát ju rozhodol, ak v nej bolo nové pridelenie konkrétneho senátu realizované bez úmyslu ovplyvniť výsledok sporu (prostredníctvom vhodného, menej vhodného, či dokonca neodôvodnene opakovaného pridelenia veci).“.

Najvyšší súd v danom prípade skúmal, či bola rešpektovaná zásada pridelovania vecí jednotlivým senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce na rok 2015 a spôsobom, ktorý určuje zákon a dospel tak k jednoznačnému záveru, že uvedený postup Okresného súdu Piešťany spĺňal všetky podmienky kladené za účelom garancie rozhodovania vecí zákonným sudcom a súdom tak Ústavou Slovenskej republiky, ako aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Rovnako musí konštatovať, že boli dodržané aj zákonom stanovené mantinely modifikácie v osobe zákonného sudcu, ktoré sú normované tak v Trestnom poriadku, ako aj v zákone č. 757/2004 Z. z. Za takejto situácie teda nebolo možné akceptovať dovoláciu námietku obvinenej M. U. vzťahujúcu sa k dovolaciemu dôvodu obsiahnutému v § 371 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku preto odmietol ako nedôvodnú.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu. Právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu zabezpečujúcim „rovnosť zbraní“ medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom ako žalobcom v trestnom konaní, na strane druhej. Táto základná zásada trestného konania je v Trestnom poriadku upravená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku, vyplýva z čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a je garantovaná v ďalších významných právnych dokumentoch, akými sú Listina základných práv a slobôd a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby, a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Porušenie práva na obhajobu je podstatnou chybou konania. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku je však koncipovaný oveľa užšie, nie je ním akékoľvek (resp. každé) porušenie práva na obhajobu, ale len porušenie tohto práva „zásadným spôsobom“. Pri posudzovaní, či v danom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli okrem iného objasnené aj všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného, a aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo.

Treba tiež zdôrazniť, že trestné konanie treba posudzovať komplexne ako jeden celok a nie je možné z hľadiska zachovania práv obvineného hodnotiť len niektoré parciálne, jednotlivo extrahované úkony resp. postupy a na základe nich konštatovať zásadné porušenie jeho obhajobných práv. Zásada „právo na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Je rovnako potrebné bližšie špecifikovať obsah zásady „právo na obhajobu“. Táto v sebe konzumuje tri, relatívne samostatné, práva obvineného :

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Obvinená M. U. bola už počas priebehu prípravného konania poučená o svojich právach podľa § 34, § 65 ods. 2, § 66 ods. 2, 3, § 69 ods. 1a a § 121 ods. 1 až 3 Trestného poriadku, teda o práve zvoliť si obhajcu nevynímajúc. Podpisom tohto poučenia, ako aj výslovným vyhlásením potvrdila, že jeho obsahu porozumela (č. l. 18 a nasl. vyšetrovacieho spisu). Vzhľadom k tomu, že obvinená si obhajcu nezvolila a v jej prípade sa jednalo o povinnú obhajobu v zmysle § 37 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku, bola obvinenej opatrením sudcu Okresného súdu Piešťany zo 06. marca 2015, sp. zn. Tp 7/2015 ustanovená obhajkyňa JUDr. Daniela Mašánová (č. l. 30 vyšetrovacieho spisu). Obvinená M. U. si následne 20. marca 2015 zvolila za obhajcu JUDr. Dalibora Kuciaňa (č. l. 31 vyšetrovacieho spisu).

V nadväznosti na vyššie uvedené najvyšší súd konštatuje, že po preštudovaní spisového materiálu nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o tom, že by v priebehu konania na súdoch nižšieho stupňa došlo k porušeniu práva obvinenej M. U. na obhajobu. Obvinená M. U. vyššie špecifikované práva počas trestného konania tak na súde prvého, ako aj druhého stupňa aktívnym spôsobom využívala, a to jednak osobne, ako aj prostredníctvom jej ustanoveného, resp. neskôr zvoleného obhajcu, ktorým bola v priebehu trestného konania zastúpená. Uvedené práva, ktoré jej priznáva platný právny poriadok Slovenskej republiky aj rozsiahlym spôsobom realizovala a to napr. kladením otázok na hlavnom pojednávaní pred súdom prvého stupňa, resp. verejnou zasadnutím pred súdom druhého stupňa, ako aj návrhmi na vykonanie alebo doplnenie dokazovania. Námietky obvinenej k ustanoveniu § 371 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku uvedené v dovolaní nepovažuje najvyšší súd za také skutočnosti, ktoré by zásadným spôsobom zasahovali do jeho práva na obhajobu a preto ich v zmysle vyššie uvedeného vyhodnotil ako nedôvodné.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku:

Úvodom považuje najvyšší súd za nutné uviesť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa má zabezpečiť náprava procesných a hmotnoprávných chýb taxatívne uvedených ako dovolacie dôvody v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a/ až písm. n/ Trestného poriadku. Mimoriadny opravný prostriedok - dovolanie - neslúži k revízii skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa.

Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže doplňovať alebo korigovať len odvolací súd. Správnosť a úplnosť skutkových zistení dovolací súd nemôže

posudzovať, pretože nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti) bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Námieta nesprávnosti skutkových zistení, námieta proti spôsobu a rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, nemôže zakladať žiadny z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

S poukazom na obvinenou uplatnený dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku nie je teda možné domáhať sa preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené. Dovolací súd môže posudzovať len to, či súdy na zistený skutkový stav, ktorý je v dovolacom konaní daný a nemenný, aplikovali správne ustanovenia Trestného zákona. Zároveň platí, že skutkový stav môže najvyšší súd hodnotiť len z toho hľadiska, či skutok alebo iné okolnosti skutkovej povahy boli správne právne posúdené; to znamená, či boli právne kvalifikované v súlade s príslušnými ustanoveniami hmotného práva. Preto nemožno preverovať úplnosť vykonaného dokazovania a správnosť hodnotenia jednotlivých dôkazov, nakoľko toto sú otázky upravené normami procesného práva, nie hmotným právom. Uvedený záver zodpovedá skutočnosti, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a rozhoduje o ňom najvyšší súd už v tretej inštancii, kde nemožno znovu vytvárať, či meniť skutkové zistenia. S ohľadom na to nemôže najvyšší súd spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Najvyšší súd však s poukazom na vyššie uvedené považuje v preskúmanom prípade za nevyhnutné podotknúť, že jeho hodnotiacia činnosť vymedzená účelom ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku nevylučuje posúdenie správnosti kvalifikácie zisteného skutku a jeho následné priradenie pod tomu zodpovedajúcu právnu normu trestného práva hmotného obsiahnutú v Trestnom zákone. Dovolacie námiety obvinenej smerujú sčasti aj proti skutkovým zisteniam a tomu zodpovedajúcemu hodnoteniu dôkazov súdov prvého a druhého stupňa; obsahom dovolania obvinenej je tak napríklad konštatovanie obvinenej, že súdy prvého a druhého stupňa dospeli k nesprávnemu záveru, že konanie obvinených vyplývalo z predchádzajúcej vzájomnej dohody, pričom nesprávnosť tohto záveru obvinená odvodzuje od skutočnosti, že tento nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Obvinená M. U. takisto uvádza, že ak aj došlo k soteniu jednou z obvinených do poškodenej, tak mal súd považovať toto konanie za exces a ustáliť osobu, ktorá sa tohto konania dopustila. Prvostupňový súd v danom smere nevykonal žiadne dokazovanie a bez opodstatnenia ustálil, že celé konanie oboch obvinených (teda aj obvinenej M. U.) bolo vopred dohodnuté. Konanie obvinených malo byť pritom na základe vykonaných dôkazov subsumované nanajvýš pod § 212 ods. 4 Trestného zákona; súd prvého stupňa teda nesprávne ustálil právnu kvalifikáciu trestného činu, nenáležite zistil skutkový stav a nesprávne právne posúdil vec, keď konanie oboch obvinených posúdil ako zločin lúpeže.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením (skutkovými závermi), ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejme z dikcie § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku veta za bodkočiarkou. Dovolací súd nemôže skutok ustálený súdmi prvého a druhého stupňa ani meniť ani dopĺňať (to neplatí len pre posúdenie dôvodnosti dovolania ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku). Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môžu obvinení v dovolaní uplatňovať len námiety právneho charakteru, nikdy nie námiety skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námiety, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdom, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi nižších stupňov - ich posudzovanie je totiž takisto dominanciou konania odvolacieho súdu. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú na preskúmavanie rozhodnutí súdov nižších stupňov. Navyše, dovolacie námiety obvinenej, ak sa nedotýkajú právneho posúdenia zisteného skutku, ale iba zo subjektívneho pohľadu spochybňujú hodnotenie dôkazov vo veci konajúcimi súdmi, nezodpovedajú dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku (zhodne 2 Tdo 59/2011).

Pre dovolací súd je rozhodujúce skutkové zistenie, podľa ktorého obvinená spáchala skutok tak, ako je

uvedený v rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorého skutkovými závermi sa stotožnil aj odvolací súd. Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá i právny záver vyjadrený v posúdení skutku. S tým súvisiacu súdom prvého stupňa aplikovanú právnu kvalifikáciu odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu. Z uvedeného vyplýva, že tento dovolací dôvod takisto nebol naplnený.

So zreteľom na vyššie uvedené, keďže najvyšší súd nezistil naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu vo veci obvinenej M. U., rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.